

SOCIALIZATION AND FUNCTIONALITY OF SOCIETY**Aurora Lupas****Lecturer, PhD., „Vasile Goldiș” Western University of Arad**

Abstract: Social deficiencies are the result of the malfunctioning or inexistence of a certain degree of family "disorganization", of school non-integration followed by school failure or abandonment, all completed by affiliation to social groups that make the child a teenager a negative type of socialization. In addition to social aspects, factors of individual nature, factors related to the personality structure of the individual, as well as anatomophysiological or genetic factors act.

Keywords: socialization, agents of the socialization process, rehabilitation, reintegration, resocialization

Socializarea “este procesul de transmitere și însușire a unui set de modele culturale și normative, de cunoștințe și atitudini prin care indivizii dobândesc cunoașterea comportamentelor socialmente dezirabile, își formează deprinderi și dispoziții care îi fac apti să acționeze ca membrii ai societății și grupului social”.¹

Prin intermediul procesului de socializare, societatea, transmite membrilor săi modelul său normativ și cultural, format din totalitatea regulilor, valorilor sociale și conduitele acceptate.

Această transmitere, prin socializare, asigură o bună stabilitate și funcționalitate societății.

“Procesul de socializare începe de la o vârstă fragedă, tinerii însușindu-și normele, valorile și conduitele compatibile cu modelul etico-normativ al societății și constă în dobândirea unor capacități de exercițiu prin:

abilitatea de a exercita în mod adecvat roluri sociale, orientându-și conduitele după regulile existente;

participarea lor conștientă la realizarea scopurilor sociale și individuale;

dobândirea unei capacități corecte de a face diferența între conduite permise și prohibite, între mijloace legitime și ilegiteime, între scopuri dezirabile și indezirabile din punct de vedere social”²

Prin procesul de socializare individul își însușește ansamblului valorico-normativ al societății și realizează transpunerea acestuia în conduite și comportamente individuale.

Copilul / individul prin intermediul procesului de socializare, face cunoștință cu rolurile și statuturile sociale noi cu care se va confrunt în viitor, astfel își va însuși și va reuși să se integreze în grupurile sociale de care va aparține. El va învăța să se comporte, va dobândi cunoștințe, deprinderi și aptitudini care-l vor face să acționeze ca membru activ al societății.

Pe parcursul procesului de socializare există un schimb reciproc între individ și mediul căruia îi aparține. Individul nu va sta pasiv în fața “presiunilor” venite din partea cadrului sociocultural, ci la rândul său va acționa asupra acestuia.

Relaționarea dintre individ și mediu, adică relaționarea dintre cele două părți ale procesului de socializare, are trei semnificații:

¹Sorin M. Rădulescu, “Anomie, devianță și patologie socială”, Editura Hiperion, București, 1991, pag. 20

²Sorin M. Rădulescu și Ban Banciu, “Introducere în sociologia delincvenței juvenile”, Editura Medicală, București, 1990, pag. 1

- psihologică care presupune maturizarea tânărului;
- sociologică care presupune racordarea și adaptarea conduitei individuale la anumite contexte sociale;
- culturologică care presupune interiorizarea normelor și valorilor sociale.

Tipuri de socializare

“Socializare se înfăptuiește prin supunerea indivizilor unui proces de învățare socială progresivă în cursul căruia sunt asimilate cunoștințe, aptitudini și deprinderi necesare exercitării rolurilor sociale și implicit conviețuirii morale în societate. Acest proces se desfășoară mai ales în familie în perioada primei copilării.

Procesul de socializare are loc de-a lungul a trei atape de viață implicând trei forme principale:

- socializarea primară sau socializarea de bază;
- socializarea secundară;
- socializarea continuă.”³

Socializarea primară este etapa fundamentală a procesului de socializare și se realizează când copilul începe să își cristalizeze structurile de personalitate, să își însușească un sistem de cunoștințe, deprinderi, aptitudini, toate necesare integrării și conviețuirii sociale.

Socializarea primară contribuie la formarea personalității de bază, fiind rezultatul influențelor mediului sociocultural asupra individului.

Familia este principalul agent de socializare. Copilul este socializat într-un cadru în care predomină elementul afectiv familia, iar adultul într-un context social diferit caracterizat prin neutralitate afectivă, conțiile de socializare diferă în funcție de stadiile de evoluție, dar și de obiectivele diferitelor instituții sau grupuri formale și informale socializatoare.

“Socializarea de bază are o influență cu caracter formativ-educativ asupra individului, este parțială spre deosebire de socializarea continuă care este globală și presupune o permanentă activitate cu caracter dinamic determinată de schimbările de valori, atitudini, comportamente, roluri sociale ce intervin pe parcursul vieții. Socializare de bază este definitorie în dobândirea unui comportament social pozitiv, în integrarea socială a individului. Individul se pregătește și este pregătit pentru situații sociale noi iar această perioadă poartă denumirea de socializare anticipativă”⁴

Socializarea secundară apare cu diversificarea mediilor sociale și presupune acumularea unor noi norme și valori. Acest tip de socializare este mai greu de realizat deoarece există posibilitatea apariției unor situații noi, ptand devenii conflictuale. Spre deosebire de socializarea din familie care oferă copilului un climat profund afectiv, școala și relațiile implicate de aceasta, presupun un tip de socializare definit de instrumentalitate și neutralitate afectivă.

Socializarea continuă a adultului intervine în tot cursul desfășurării vieții, pe măsură ce acesta asimilează noi valori dobândește noi deprinderi, aptitudini și experiențe de viață.

Comportamentul opozant / predelicvent, devianță socială și delincvență au la bază “eșecuri” ale socializării pozitive, ele constituind rezultatul acelor procese de socializare negativă cu mențiunea că există o interferență a acestor două aspecte.

În cazul unui comportament deviant, neacceptat de normele unei societăți este necesară resocializarea care poate fi considerată a fi “un proces de reorientare și remodelare a personalității individului deviant, de reeducare și retransformare a acestuia în raport cu normele de conduită socialmente acceptabile.”⁵

³Sorin M. Rădulescu, “Anomie, devianță și patologie socială”, Editura Hiperion, București, 1991, pag. 20

⁴ Ibidem, pag. 22

⁵ Ibidem, pag. 25

Prin resocializare se corectează deficiențele sau neîmplinirile socializării primare deoarece, pe de o parte, societatea are un caracter dinamic, astfel că actorul social va fi pus în permanență în fața unor situații sociale noi iar pe de altă parte, agenții “primari” de socializare pot greși în activitatea lor.

Resocializare are drept scop *readaptarea* și *reintegrarea* persoanei deviate în cadrul social căruia aparține. Reintegrarea presupune acceptarea și preluarea comportamentelor de la nivelul grupului de apartenență sau al societății căruia îi aparține.

Agenții procesului de socializare

Procesul de socializare se realizează prin intermediul unor agenți de bază a căror influență construiește și modifică personalitatea copilului.

Principalii agenți ai procesului de socializare sunt:

- familie;
- școală ;
- grup de covârșnici;
- biserica / religia;
- mass-media etc.

Familia, școala, grupul de covârșnici, religia și mass-media sunt considerați și factori informali sau formali care stau la baza procesului de socializare. Agenții procesului de socializare influențează individul diferit, de la o societate la alta, de la o perioadă a vieții la alta, de la un anumit timp istoric la altul. Acești agenți ai socializării nu acționează în mod izolat, ci acțiunea lor se prezintă ca un complex de influențe.

Principalul agent al socializării este familia. Aceasta reprezintă cadru fundamental în care sunt satisfăcute nevoile de natură fiziologică, psihologică și socială ale copilului. Familia este grupul primar al copilului care exercită influențele cele mai persistente în viața și transmite modelele de socializare, respectiv, modele de integrare socială.

Potrivit autoarei Ana Muntean “principalele funcții ale familiei sunt:

asiigurarea confortului necesar prin satisfacerea nevoilor tuturor membrilor săi; creșterea și educarea noilor generații”⁶

Karl Killen identifică șapte abilități necesare fiecărui părinte:

- „- abilitatea de a da prioritate satisfacerii nevoilor de bază ale copilului;
- abilitatea de a oferi copilului experiențe noi, de a-l stimula cognitiv și afectiv;
- abilitatea de a avea o relație empatică cu copilul;
- abilitatea părinților de a-și înfrana porniri, fără a le răsfrange asupra copilului;
- abilitatea de a formula așteptări realiste față de copil;
- abilitatea de a pedepsi copilul în mod realist;
- abilitatea de a răsplăti și valoriza adecvat copilul”⁷

Toate aceste abilități ale părinților asigură formarea copiilor, respectiv socializarea lor primară. “Aceasta înseamnă exercitarea de către copii a rolurilor sociale ce le-au fost încredințate în cadrul culturii căreia îi aparțin, participarea în deplină cunoștință de cauză la scopurile și activitățile grupului sau ale comunității în care trăiesc, dobândirea capacității de discernământ între acțiunile permise și cele ilegite.”⁸

Părinții nu asigură permanent un stil educativ adecvat. Astfel, un stil educativ deficitar, „familiile nu își îndeplinesc atribuțiile aferente, realizând o subsocializare morală, lipsind copilul de un model valoric și comportamental adecvat. Contrar acestui fapt, există și familii

⁶ Muntean Ana, “Violența în familie și maltratarea copilului”, în “Tratat de asistență socială”, coordonat de George Neamțu, Editura Polirom, Iași, 2003, pag. 667

⁷ Ibidem, pag. 671;

⁸ Valentin Cosmin Blândul, „Psihopedagogia comportamentului deviant”, Editura Aramis, 2012, pag. 59;

care practică o suprasocializare copilului , ferindu-l de greutățile vieții crescându-l într-un climat protector. Un caz aparte este reprezentat de acele familii care își ignoră în mod conștient copiii, realizând în acest mod ceea ce se numește abandon educativ... Cazul limită îl constituie acele familii care practică un tip de socializare negativă inoculând copiilor valori, norme și conduite indezirabile atât la nivel individual cât și la nivel social.”⁹

Print-o socializare negativă, familiile pregătesc în mod conștient copilul, adolescentul de mai târziu pentru comportamente deviate.

În acest sens se poate realiza o “tipologie a familiilor problemă, a căror funcționalitate are repercursiuni asupra socializării copilului:

- familii ce imprimă copilului carențe educative datorită relațiilor intrafamiliale și deteriorării principalelor sale funcții . În această categorie sunt incluse atât familii organizate (sau “aparent” organizate) , cât și dezorganizate , care practică un stil educativ deficitar, impun copilului o socializare pozitivă și nu exercită un control asupra comportamentului cotidian al acestuia și asupra preocupărilor extrașcolare sau nu îi cunosc grupul de prieteni;

- familii cu probleme deosebite în ceea ce privește realizarea funcțiilor datorită dezorganizării sau descompletării grupului familial (divorț, deces, abandon);

- familii cu probleme grave referitor la realizarea funcțiilor, caracterizate de nefuncționalitate și disoluție totală a grupului familial. Sunt incluse acele familii în care unul sau ambii părinți sunt bolnavi cronici (fizic sau mental) ori sunt alcoolici, cu antecedente penale sau chiar recidiviști;

- familii cu probleme generate de lipsa unui loc de muncă, a unuia dintre părinți sau a ambilor părinți , situația economică a acestora fiind precară, nereușindu-se asigurarea unui trai de viață decent, problema școlarizării copiilor în aceste situații având un rol secundar.”¹⁰

Climatul psihosocial din cadrul familiei este foarte important în socializarea copilului. Elementul central al climatului psihosocial îl reprezintă existența manifestărilor de agresivitate sau de violență ce au loc în interiorul familiei, între părinții copilului sau între părinți și copii. Manifestările agresive sau violente ale părinților asupra copiilor influențează dezvoltarea personalității copilului. În acest sens, putem vorbi de a părinți “agresori”, existând două elemente de bază:

a) “pretenția exagerată și exigența foarte mare apărîntilor față de copil, începând chiar din prima perioadă a vieții;

b) desconsiderarea de către părinți a nevoilor specifice copilului, a capacității și posibilităților sale limitate. ”¹¹

Comportamentul agresiv manifestat în familie este model comportamental pentru copilul. Copilul preia modelele comportamentele parentale și prin imitație are la rândul lui un comportament agresiv, delinvent.

Școala reprezintă al doilea agent socializator, care continuă acțiunea de socializare începută de familie. Școala are implicații asupra comportamentului copilului, atât pe termen scurt cât și pe termen lung.

Școala, spre deosebire de familie utilizează un ansamblu de mijloace și modalități specifice de socializare. Școala urmărește o fundamentare solidă în ceea ce privește cunoștințele, deprinderile și comportamentul copilului, fiind un element continuator al socializării primare. Activitățile școlare și extrașcolare pot implementa și dezvolta copilului anumite comportamente ce pot stimula comunicarea, colaborarea, relaționare, cooperare sau de competiția în anumite contexte sociale.

⁹ Sorin M. Rădulescu, Dan Banciu, “Introducere în sociologia delinvenței juvenile“, Editura Medicală, București, 1990, pag. 30

¹⁰Ibidem, pag. 31

¹¹C. Păunescu, “Agresivitatea și condiția umană”, Editura Tehnică, București, 1994, pag. 95

Unul dintre obiectivele școlii este interiorizarea de către copii a unor norme și valori, precum și dezvoltarea capacității de discernământ a copilului; copilul trebuind să poată face distincție între ceea ce este acceptat / tolerat și ceea ce nu este acceptat în anumite conjuncturi.

Privind prin prisma integrării școlare, putem spune că aceasta se prezintă “sub forma unui continuum, ce are la o extremitate nivelul maxim de integrare (randament școlar crescut și grad înalt de satisfacție) și, la cealaltă extremitate inadaptarea școlară (randament școlar foarte slab și lipsa nivelului de satisfacție) sau eșecul școlar. Copiii inadaptați sau dezadaptați intră în categoria “copiilor problemă” care adoptă o conduită deviantă în raport cu cerințele vieții și activității școlare”.¹²

În majoritatea cazurilor adolescenților / tinerii cu comportament predelicvent și delincvenți sunt persoane ce au grad de pregătire scăzut, fapt ce demonstrează existența unei neintegrări școlare (neintegrare socială) în perioada aferentă școlarizării, aceasta completând insuficiențele educative ale familiei de proveniență.

Al treilea factor cu influențe deosebite asupra personalității copilului și adolescentului de mai târziu îl constituie grupul de prieteni sau altfel denumit – grupul de covârșnici.

Spre deosebire de familie și școală unde există o autoritate recunoscută (părinți și educatori), în grupul de prieteni, copilul / adolescentul are posibilitatea afirmării personalității sale ca individualitate de sine stătătoare. Când adolescentul începe să conștientizeze nevoia de independență, precum și faptul că în majoritatea cazurilor împărtășește alături de prietenii săi, idei, valori, se conformează acelorași norme, au trebuințe sociale asemănătoare care nu pot fi satisfăcute în cadrul familiei sau în cadrul școlii, ci numai în cadrul unui grup de referință, în care el tinde să se integreze.

“În funcție de scopurile urmărite, de tipul de activitate exercitată și de modul de constituire și organizare a diferitelor grupuri de apartenență, J. Piel consideră că în perioada adolescenței tinerii se orientează și participă la următoarele tipuri de grupuri:

- a) grupuri informale (grupuri de prieteni, grupuri de joacă);
- b) grupuri semiformale (grupul de discuții , grupul de la “colțul străzii”);
- c) grupuri formale, dintre care unele organizate fără intervenția adulților (ex. clubul) și altale organizate cu intervenția adulților (organizații de tineret, clubul sportiv etc.)”.¹³

În România, în ultimii ani s-au dezvoltat așa numitele grupuri “stradale”, care fie sunt constituite spontan, fie că sunt oorganizate, exercită asupra tânărului o socializare negativă, predispunându-l spre comportamente deviante sau chiar delincvente.

Grupurile “stradale” reunesc, de obicei, persoane fără ocupație sau persoane predispușe spre infracționalitate sau chiar cu antecedente penale, copiii (adolescanți) “scăpați din mâna părinților”, reușind să atragă de cele mai multe ori, și alte persoane cu deficiențe de socializare familială sau școlară.

Nu este gresită tendința de asociere a tinerilor la grupuri de prieteni de aceeași vârstă sau de vârste apropiate, dar trebuie trebuie orientată către grupuri informale care desfășoară activități cu caracter pozitiv, dar în același timp trebuie realizată o orientere către grupuri formale și asociații constituite la intervenția unor persoane adulte. Integrarea în astfel de grupuri anulează sau reduce în mare măsură influența grupurilor ce realizează o socializare negativă.

Concluzii

În vederea prevenirii și corectării comportamentului tinerilor pentru o mai buna functionalitate sociala, ar fi necesar:

¹² N. Mitrofan , Voicu Zdrenghea, Tudor Butoi , “Psihologie judiciară”, Editura Șansa, București , 1994, pag. 124

¹³ Dan P. Banciu, Sorin M. Rădulescu, M. Voicu, “Introducere în sociologia devianței”, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1985, pag. 56

- menținerea și dezvoltarea serviciilor de consiliere pentru copii și părinți;
 - organizarea de întâlniri publice și în cadrul școlilor cu tematică adecvată (prevenirea abandonului școlar, prevenirea consumului de droguri etc.);
 - dezvoltarea serviciilor sociale cât mai aproape de domiciliul copilului – servicii sociale comunitare; existența în fiecare comună/sat a asistentului social, a mediatorului școlar (consilier școlar) și a asistentului medical comunitar;
 - mai multe servicii sociale (cu implicarea beneficiarilor) decât prestații sociale (care dau dependență de acestea);
 - acordarea “venitului minim garantat” numai dacă familia se preocupă de copii (copiii merg la școală, sunt îngrijiți, vizitați în centru) ;
 - dezvoltarea de servicii educaționale pentru persoanele aparținând grupurilor vulnerabile (exemplu de teme: prevenirea sarcinii nedorite, îngrijirea și educarea copilului etc);
 - dezvoltarea de servicii ocupaționale pentru persoanele aparținând grupurilor vulnerabile (atelieri ocupaționale, activități sportive etc.);
 - dezvoltarea serviciilor sociale mobile, care să se deplaseze la domiciliul familiei etc;

BIBLIOGRAPHY

1. Dan P. Banciu, Sorin M. Rădulescu, M. Voicu, “Introducere în sociologia devianței”, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1985;
2. Valentin Cosmin Blândul, „Psihopedagogia comportamentului deviant”, Editura Aramis, 2012;
3. N. Mitrofan , Voicu Zdrenghia, Tudor Butoi , “Psihologie judiciară”, Editura Șansa, București , 1994;
4. Muntean Ana, “Violența în familie și maltratarea copilului”, în “Tratat de asistență socială”, coordonat de George Neamțu, Editura Polirom, Iași, 2003;
5. George Neamțu, “Tratat de asistență socială”, Editura Polirom, Iași, 2003;
6. C. Păunescu, “Agresivitatea și condiția umană”, Editura Tehnică, București, 1994;
7. Sorin M. Rădulescu, “Anomie, devianță și patologie socială”, Editura Hiperion, București, 1991;
8. Sorin M. Rădulescu, Dan Banciu, “Introducere în sociologia delincvenței juvenile”, Editura Medicală, București, 1990.